

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Dret Privat

PROGRAMA
28047 - DRET MERCANTIL I

Curs 2008-2009

PROGRAMA DE DRET MERCANTIL I

PRIMERA PART

(INTRODUCCIÓ AL DRET MERCANTIL, ESTATUT JURÍDIC DE L'EMPRESARI, PROPIETAT INDUSTRIAL I DRET DE LA COMPETÈNCIA)

LLIÇÓ 1: CONCEPTE, EVOLUCIÓ HISTÒRICA I CARÀCTERS DEL DRET MERCANTIL

1. INTRODUCCIÓ: La consideració del Dret mercantil com un fenomen històric.- El Dret mercantil com sistema de normes nascut en el trànsit mercantil medieval.
2. CODIFICACIÓ MERCANTIL.- L'objectivitat del sistema en les codificacions del segle passat. El Dret mercantil com el Dret dels actes de comerç.
3. DRET MERCANTIL COM DRET DE L'EMPRESA. Precendent: Dret mercantil com Dret dels actes en massa. Dret de l'empresa: desenvolupament doctrinal i positiu. Crítica. El Dret de l'empresari i de la seva activitat empresarial.
4. NOVES TENDÈNCIES DEL DRET MERCANTIL. Constitució i Dret mercantil. Unió Europea i Dret mercantil. Jutjats de lo mercantil. Projecció internacional del Dret mercantil: la nova "Lex mercatoria".- Protecció dels consumidors i Dret mercantil.

LLIÇÓ 2: FONTS DEL DRET MERCANTIL

1. INTRODUCCIÓ: Delimitació de l'expressió «fonts del Dret mercantil». La prelación de fonts dins del Codi de Comerç.
2. CONSTITUCIÓ I DRET MERCANTIL. Constitució econòmica. Distribució de competències entre l'Estat i les Comunitats Autònomes.
3. LLEIS MERCANTILS. Referència a la llei mercantil. El Codi de comerç de 1885. Estructura i orientació. Contingut i crítica. Les restants lleis mercantils.
4. USOS DEL COMERÇ. Concepte. Classes. Eficàcia i prova.
5. UNIÓ EUROPEA I EL DRET MERCANTIL. Incidència de les normes comunitàries sobre el Dret mercantil espanyol. El problema de l'aplicació directa a Espanya de les normes comunitàries.
6. CONDICIONS GENERALS DE LA CONTRACTACIÓ

LLIÇÓ 3: EMPRESARI

1. EMPRESARI MERCANTIL. El comerciant del Codi de comerç: concepte, capacitat,

prohibicions i incompatibilitats. L'empresari: concepte i classificació.

2. ESTATUT JURÍDIC. Capacitat, prohibicions i incompatibilitats. Obligacions i drets de l'estatut de l'empresari mercantil. L'empresari estranger

3. COL·LABORADORS DE L'EMPRESARI. La representació en el Dret mercantil. Concepte i classificació dels auxiliars.

4. COL·LABORADORS SUBORDINATS. El factor. Apoderats singulars. Viatjants de comerç

LLIÇÓ 4. RESPONSABILITAT DE L'EMPRESARI

1. CONSIDERACIONS GENERALS. Règim jurídic. Patrimoni afectat (l'empresari casat). Responsabilitat contractual i extracontractual. Responsabilitat pels actes dels auxiliars.

2. RESPONSABILITAT DE L'EMPRESARI I PROTECCIÓ DELS CONSUMIDORS. Normativa aplicable (protecció del consumidor). Fets il·lícits. Causes d'exoneració. Límits d'indemnització. Prescripció.

LLIÇÓ 5: COMPTABILITAT DELS EMPRESARIS

1. INTRODUCCIÓ. Funció i interès de la comptabilitat.

2. COMPTABILITAT EN EL SENTIT FORMAL. Llibres obligatoris. Requisit legals. Conservació dels llibres i correspondència. Comunicació i exhibició dels llibres. Eficàcia probatòria.

3. COMPTABILITAT EN EL SENTIT MATERIAL. Els comptes anuals. La formació i la valoració de les partides. Responsabilitat per la formació dels comptes. Auditoria de comptes.

LLIÇÓ 6: EL REGISTRE MERCANTIL.

1. EL REGISTRE MERCANTIL. Concepte i funcions. Organització.

2. RÈGIM JURÍDIC. Subjectes i actes inscribibles. Procediment d'inscripció. Principis bàsics de la publicitat registral.

LLIÇÓ 7: EMPRESA I ESTABLIMENT MERCANTIL

1. EMPRESA. L'empresa en el seu sentit econòmic. L'empresa en la seva significació jurídica: el problema del concepte i de la naturalesa jurídica.

2. ESTABLIMENT MERCANTIL. Concepte, naturalesa i elements integrants de l'establiment. La doctrina del "fons de comerç". Establiment i local de negocis

3. NEGOCIS JURÍDICS SOBRE L'ESTABLIMENT MERCANTIL. L'establiment mercantil com a objecte de tràfic jurídic. La transmissió de l'establiment. La venda de l'establiment. Arrendament de l'establiment. La hipoteca de l'establiment.

LLIÇÓ 8: PROTECCIÓ DELS SIGNES DISTINTIUS: MARQUES

1. INTRODUCCIÓ. Propietat industrial: concepte, contingut i característiques. Relació amb el Dret de la competència. Signes distintius: concepte, caràcters i regulació.

2. MARCA. Concepte i classificació. Composició: prohibicions absolutes i relatives. Adquisició i extinció del dret sobre la marca: naixement, protecció de la marca notòria, nul·litat i caducitat.

3. MARCA (SEGUEIX). Contingut del dret de marca. Negocis jurídics sobre la marca

4. ALTRES SIGNES DISTINTIUS: nom comercial, noms de domini, denominacions geogràfiques i denominacions d'origen.

LLIÇÓ 9: PROTECCIÓ DE LES CREACIONS INDUSTRIALS: PATENTS

1. INTRODUCCIÓ. La protecció de les creacions industrials

2. PATENTS: CONCEPTE I TITULARITAT. Concepte, significat i classes. Requisits de patentabilitat i exclusions. Titularitat (patents laborals). Obtenció del dret: concessió, procediment, nul·litat i caducitat.

3. PATENTS: CONTINGUT I NEGOCIS JURÍDICS. Contingut i limitacions del dret de patent. Adicions. Negocis jurídics: transmissió i llicència.

4. MODELS D'UTILITAT. Concepte i règim jurídic

5. DISSENY INDUSTRIAL

LLIÇÓ 10: DRET DE LA COMPETÈNCIA: DEFENSA DE LA COMPETÈNCIA

1. INTRODUCCIÓ: El Dret de la competència. Concepte general i ordenació sistemàtica.

2. DRET DE DEFENSA DE LA COMPETÈNCIA. Concepte, orígens i Dret comparat. Fonaments econòmics. Fonts del Dret de Defensa de la competència: Dret de la Unió Europea i Dret espanyol.

3. ACTES PROHIBITS. Acords i pràctiques restrictives de la competència. Exempcions individuals i per categories. Abús de posició de domini.

4. ACTES PROHIBITS I CONTROLATS. Falsejament de la lliure competència per actes de competència deslleial. Concentracions econòmiques. Ajuts públics.

5. ORGANS, PROCEDIMENTS I SANCIONS. Els òrgans de defensa de la competència a nivell europeu i nacional. El procediment aplicable. Sancions.

LLIÇÓ 11: DRET DE LA COMPETÈNCIA: COMPETÈNCIA DESLLEIAL

1. CONSIDERACIONS GENERALS. Model de competència deslleial. Fonts de la competència deslleial.
2. ACTES DE COMPETÈNCIA DESLLEIAL. La clàusula general prohibitiva. Els actes de competència deslleial tipificats. Règim d'accions.
3. LA PUBLICITAT DESLLEIAL. Introducció. Supòsits de publicitat il·lícita. Aspectes processals .
4. LES PRÀCTIQUES COMERCIALS DESLLEIALS. La Directiva i la seva incorporació al dret espanyol

SEGONA PART

(DRET DE SOCIETATS)

LLIÇÓ 12: L'EMPRESARI SOCIAL. ASPECTES GENERALS

1. Determinació del concepte de societat.
2. La societat mercantil. Distinció entre societats civils i mercantils. Societats civils en forma mercantil.- Classes de societats mercantils.
3. La societat en el seu aspecte jurídic-negocial. Naturalesa jurídica i caràcters del contracte de societat. Elements del contracte de societat. Capacitat i consentiment dels contractants.
4. La personalitat jurídica de les societats mercantils. L'abús de la personalitat jurídica i la doctrina de l'aixecament del vel.
5. Constitució de la societat mercantil.- L'objecte, la denominació i el domicili social.
6. L'organització de la societat. Consideracions generals.- Transformació i fusió.- Dissolució, liquidació i extinció.
7. Nacionalitat de les societats mercantils. Règim jurídic de les societats estrangeres. Participacions estrangeres en societats espanyoles.- Les societats multinacionals.

LLIÇÓ 13: LA SOCIETAT COL·LECTIVA.

1. Antecedents històrics.- Concepte i caràcters.- Requisits de constitució.
2. Vida social interna. Obligacions i drets dels socis. Modificació de l'escriptura social. Administració de la societat.
4. Vida social externa. La raó social. Representació de la societat. Responsabilitat en front als creditors socials.
5. Transformació i fusió de la societat.- Exclusió i separació d'un soci.- Dissolució i liquidació de la societat.

LLIÇÓ 14. LA SOCIETAT COMANDITÀRIA .

1. Antecedents històrics.- Concepte i caràcters. Requisits de constitució.
2. Vida social interna. Posició dels socis col·lectius. Obligacions i drets dels socis comanditaris. Modificació de l'escriptura social. Administració de la societat.- Vida social externa. La raó social. Representació de la societat. Responsabilitat front els creditors socials.
3. Transformació i fusió de la societat. Exclusió i separació d'un soci. Dissolució i liquidació de la societat.
4. La societat comanditària per accions. Estructura en relació amb la societat comanditària simple i la societat anònima. Règim jurídic.

LLIÇÓ 15: LA SOCIETAT ANÒNIMA.

1. Desenvolupament històric de la societat anònima.- Significació econòmica actual. La societat anònima en el nostre Dret. Polivalència funcional. La societat cotitzada.
2. Concepte i caràcters de la societat anònima. Elements fonamentals del concepte. El capital social. L'acció. La responsabilitat limitada.
3. Caràcter mercantil.- Denominació, nacionalitat i domicili de la societat.

LLIÇÓ 16: LA FUNDACIÓ DE LA SOCIETAT ANÒNIMA.

1. La fundació de la societat. Classes de fundació.- Requisits comuns de constitució. Escriptura pública i estatuts. Els pactes parasocials. Subscripció i desemborsament mínim. Inscripció en el Registre Mercantil i adquisició de la personalitat .- Societat en formació i societat irregular.
2. Fundació simultània. Els fundadors: avantatges i règim de responsabilitat.- Fundació successiva: Els promotors. Fases de la fundació successiva.
3. Nul·litat de la fundació.- Causes de la nul·litat.- Efectes de la declaració de nul·litat.
4. Règim jurídic de les aportacions socials.

LLIÇÓ 17: LES ACCIONS.

1. Introducció.- L'acció com part alíquota del capital.
2. L'acció com a títol. Resguards provisionals i altres títols. Accions nominatives i accions al portador.- Les accions representades mitjançant anotacions a compte.
3. L'acció com expressió de qualitat del soci.- Drets integrants de la posició de soci.- Accions ordinàries i privilegiades.- Dret al dividend.- Dret a la quota de liquidació.- Dret de subscripció preferent.- Dret de vot. Les accions sense vot.- Les accions rescatables.- Obligacions dels accionistes. L'aportació. Els dividends passius.

4. L'acció com objecte de negocis jurídics. Transmissibilitat de les accions. Clàusules limitatives.- Adquisició per la societat de les seves pròpies accions. Règim de les participacions recíproques.- Usdefruit i penyora d'accions.- Embargament d'accions.- Copropietat de l'acció.

LLIÇÓ 18: ÒRGANS DE LA SOCIETAT ANÒNIMA : JUNTA GENERAL.

1. Òrgans de la societat. Introducció.- La Junta general d'accionistes. Competència i classes de Juntes.
2. Convocatòria de la Junta. Òrgan competent. Forma de la convocatòria.- La Junta universal.
3. Constitució de la Junta.- Assistència a la Junta.- La deliberació a la Junta i el dret d'informació.- L'emissió de vot. Problemes que suscita.- Els acords socials. L'acta de la Junta. Impugnació dels acords socials.

LLIÇÓ 19: ÒRGANS DE LA SOCIETAT ANÒNIMA : ELS ADMINISTRADORS.

1. L'òrgan d'administració i representació. Condició jurídica dels administradors.- El nomenament dels administradors.- Capacitat i prohibicions.- Acabament al càrrec.- Retribució dels administradors.
2. Deures dels administradors.
3. Règim jurídic de la responsabilitat dels administradors.- Responsabilitat dels administradors de fet.- Referència a la responsabilitat penal dels administradors.
4. El Consell d'Administració. Organització i funcionament. Facultats del Consell. Delegació de facultats.- Impugnació d'acords del Consell.
5. El bon govern societari. El Codi Unificat de Bon Govern (CUBG)

LLIÇÓ 20: LA MODIFICACIÓ DELS ESTATUTS SOCIALS.

1. Modificació dels estatuts. Concepte. Requisits formals. Normes protectores dels accionistes.
2. Augment del capital social. Introducció. Acord i procediments d'augment de capital.- L'autorització o delegació per augmentar capital.
3. Requisits de la reducció del capital social.- Acord i procediments de reducció del capital.- Agrupació d'accions.

LLIÇÓ 21: ELS COMPTES ANUALS DE LA SOCIETAT.

1. Els comptes anuals de la Societat Anònima.- El balanç i la seva estructura legal.- El balanç abreujat.- El compte de pèrdues i beneficis.
2. Regles de valoració dels comptes anuals.- La memòria explicativa dels comptes.

L'informe de gestió.

3. La verificació dels comptes. La funció dels auditors.- Societats no obligades legalment a revisió de comptes.- Aprovació dels comptes per la Junta general.

4. L'aplicació del resultat de l'exercici: La constitució de reserves i la distribució de beneficis.- Els anomenats dividendes "a compte".- Dipòsit dels comptes anuals en el Registre Mercantil.- Publicitat dels comptes anuals.

LLIÇÓ 22: LA SOCIETAT DE RESPONSABILITAT LIMITADA.

1. Generalitats. Origen, evolució i funció econòmica actual.-

2. La societat de responsabilitat limitada en el nostre Dret. Concepte i caràcters distintius.

3. Constitució de la societat. Requisits constitutius. Escriptura i estatuts. Els pactes parasocials. Societat en formació i societat irregular.

4. Nul.litat de la societat.-

5. Règim de les Aportacions socials.-

6. Prestacions accessòries.

7. La participació social. Analogies i diferències amb l'acció.- La participació com conjunt de drets.- Els deures del soci a la SRL. Especial referència al deure de fidelitat.

8. Transmissió de les participacions .- Copropietat, usdefruit i penyora de participacions.

LLIÇÓ 23: LA SOCIETAT DE RESPONSABILITAT LIMITADA (CONT.).

1. La Junta general de socis. Estructura i funcionament.-

2. Els administradors. Nomenament i revocació. Facultats i prohibicions. Responsabilitat.

3. Modificació de l'escriptura social.- Augment i reducció del capital.- Comptes anuals.

4. Separació i exclusió de socis.

LLIÇÓ 24: MODIFICACIONS ESTRUCTURALS

1. Concepte y tractament legislatiu de les modificacions estructurals.

2. La transformació de la societat. Concepte.- Problemes generals. La subsistència de la personalitat. La responsabilitat dels socis a la transformació. Posició jurídica del soci en el nou tipus de societat. L'acord de transformació. Dret de separació. Requisits formals de la transformació.

3. La fusió de les societats. Concepte i classes. Notes característiques. Naturalesa jurídica de la fusió.- L'acord de fusió.- Dret d'oposició dels creditors.- Règim formal de la fusió- El capital de la societat absorbent. .- Posició jurídica del soci a la nova societat o a l'absorbent.

4. La escissió de les societats. Concepte. Pressupostos legals.- Fases del procés

d'escissió.- Formalitats.- Tutela dels creditors.

5. La cessió global d'actiu i passiu. El seu tractament en seu de liquidació i com a modificació estructural.

LLIÇÓ 25: DISSOLUCIÓ, LIQUIDACIÓ I EXTINCIÓ DE SOCIETATS

1. La dissolució. Concepte.- Causes de dissolució. - Formalitats i efectes de la dissolució.- Retorn de la societat a la seva vida activa.

2. La liquidació. Concepte.- La necessitat del període de liquidació. Supòsits excepcionals.- La societat durant la liquidació. Els liquidadors. Funcions. Responsabilitat. Operacions de liquidació

3. La divisió de l'haver social. Repartiment entre els accionistes. Insolvència de la societat. Extinció de la societat.

LLIÇÓ 26: EMISSIÓ D'OBLIGACIONS PER LES SOCIETATS MERCANTILS.

1. Maneres de finançament de les societats mercantils.- L'emissió d'obligacions. Introducció. Legislació aplicable. Rellevància del tipus de societat.- Les obligacions. Concepte i classes. Requisits.

2. Emissió per societats anònimes.- Òrgan competent. Límit màxim. Condicions necessàries. Naturalesa i fases de l'emissió. Garanties de l'emissió.

3. El sindicat d'obligacionistes. Organització i funcionament.- Dret dels obligacionistes. Rescat de les obligacions.

LLIÇÓ 27. SOCIETAT UNIPERSONAL, SOCIETAT NOVA EMPRESA, SOCIETATS MERCANTILS ESPECIALS I SOCIETATS DE BASE MUTUALISTA.

1. La Societat unipersonal. Especialitats.- La societat pública unipersonal.

2. La Societat Nova Empresa. Règim jurídic.

3. Les societats mercantils especials. Institucions d'inversió col·lectiva. Societats laborals. Societat anònima esportiva.

4. Societats professionals.

5. La societat cooperativa

6. Mútua d'assegurances.

7. Les societats de garantia recíproca.

LLIÇÓ 28: CONCENTRACIÓ I COOPERACIÓ EMPRESARIAL. ELS GRUPS DE SOCIETATS.

1. La concentració empresarial. Generalitats. Formes d'unió.- El grup de societats. Noció i problemes fonamentals que planteja.- El grup i la seva regulació jurídica.

2. La cooperació empresarial en el Dret espanyol.- Supòsits típics.- Consideració general.- Les agrupacions d'interès econòmic. Les unions temporals d' empreses.
3. L'atipicitat en les operacions de cooperació i concentració. Els denominats acords de *joint venture*. El desenvolupament contractual i societari. Especial referència a la societat conjunta (*joint venture corporation*).

BIBLIOGRAFIA

- BROSETA PONT, M. i MARTÍNEZ SANZ, F.: *Manual de Derecho Mercantil*, Madrid, Tecnos, última edició.
- JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G.J. (coord.). *Derecho Mercantil*, Vol. I, Barcelona, Ed. Ariel, última edició.
- MENÉNDEZ, A. (coord.): *Lecciones de Derecho mercantil*, Ed. Thomson-Civitas, última edició.
- SÁNCHEZ CALERO, F.: *Instituciones de Derecho Mercantil*, I. Madrid, Ed. Thomson-Civitas, última edició.
- URIA, R. – MENENDEZ, A. *Curso de Derecho Mercantil*, I. Madrid, Ed. Thomson-Civitas, última edició.
- VICENT CHULIÀ, F.: *Introducción al Derecho mercantil*, Valencia, Tirant lo Blanch, última edició.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- 1º. S'exigirà tot el programa.
- 2º. Es realitzarà una prova parcial al febrer (Part I,) que, en cas de ser superada, tindrà caràcter lliberatori per a l'examen de juny
- 3º. A la nota final de juny, es valoraran les pràctiques, treballs realitzats i l'assistència i participació a classe.